Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Muistio

4.3.2024

VN/6170/2021
VN/6170/2021-SM-87

neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi
yli-insinööri Jaana Rajakko

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Vastineen täydennys; HE 106/2023 vp Hallituksen esitys laiksi eräistä paloturvallisuuslaitteista ja siihen liittyviksi laeiksi

Sisäministeriö täydentää valiokunnalle 27.2.2024 toimittamaansa vastinetta oikeusministeriön asiantuntijalausuntoa koskevilta osilta.

Viranomaisen tiedonsaantioikeus

Sisäministeriö ehdottaa, että 1. lakiehdotuksen 46 § muutetaan seuraavaan muotoon:

> *46 § Viranomaisen oikeus saada tietoja*
>
> *Turvallisuus- ja kemikaalivirastolla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tämän lain valvontaa varten välttämättömät tiedot paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus-, huolto- ja tarkastustöistä sekä käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä asennusliikkeen ja käsisammutinliikkeen toiminnanharjoittajalta ja vastuuhenkilöltä, tarkastuslaitokselta sekä paloilmoittimen ja automaattisen sammutuslaitteiston haltijalta, jota tämän lain velvoitteet koskevat.*

Ehdotetulla sääntelyllä turvattaisiin pykälässä mainitun viranomaisen tiedonsaantioikeus viranomaisen lakisääteisten tehtävien hoitamista varten ja siitä syystä sääntely on välttämätöntä. Tukes valvoo paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennusliikkeiden ja tarkastuslaitosten toimintaa sekä käsisammutinliikkeiden toimintaa. Valvontaa varten Tukes tarvitsee tietoja asennusliikkeiden tekemistä asennus- ja huoltotöistä, tarkastuslaitosten suorittamista tarkastuksista, ja käsisammutinliikkeiden tekemistä tarkastus- ja huoltotöistä. Tukesin tiedonsaantioikeus koskisi myös paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen haltijoita. Esimerkiksi selvitettäessä asennusliikkeen tai tarkastuslaitoksen virheellistä toimintaa, Tukes voi tarvita tehtyjä töitä koskevia tietoja myös laitteiston haltijalta. Tässä laissa säädettyjen Tukesin valvontatehtävien hoitaminen ei ole mahdollista, jos Tukesilla ei ole oikeutta saada välttämättömiä tietoja paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus-, huolto- ja tarkastustöistä sekä käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöistä ja valvottavalla on mahdollisuus kieltäytyä tietojen luovutuksesta.

Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään (PeVL 15/2018 vp, s. 39) kiinnittänyt huomiota siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta tarpeellisiin tietoihin, jos tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on valiokunnan mukaan pitänyt sisällyttää vaatimus tietojen välttämättömyydestä jonkin tarkoituksen kannalta (esimerkiksi PeVL 31/2017 sekä PeVL 17/2016 vp ja siinä viitatut lausunnot). Valiokunta ei toisaalta ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Sisäministeriö PL 26 00023 Valtioneuvosto	Kirkkokatu 12 Helsinki	0295 480 171 +358 295 480 171	09 160 44635 +358 9 160 44635	kirjaamo.sm@gov.fi www.intermin.fi

mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (esimerkiksi PevL 71/2014 vp, PeVL 62/2010 vp, ja PeVL 59/2010 vp).

Ehdotettu sääntely on tiedonsaantioikeuksien osalta sidottu tietojen välttämättömyyteen siltä osin, kuin tietojen sisältöä ei ole voitu määritellä paloilmoittimien ja automaattisten sammutuslaitteistojen asennus-, huolto- ja tarkastustöitä sekä käsisammuttimien tarkastus- ja huoltotöitä tarkemmin. Esitys vastaa sisäministeriön näkemyksen mukaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä.

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö on lausunnossaan todennut, että 45 §:n sääntelyn osalta hallintovaliokunnan olisi syytä varmistua siitä, että tietosuoja-asetuksen yhdestä keskeisestä periaatteesta (käyttötarkoitussidonnaisuus) poikkeaminen on perusteltua tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan valossa.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädetään henkilötietojen käyttötarkoitussidonnaisuuden vaatimuksesta eli että henkilötietoja on kerättävä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa käsitellä myöhemmin näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Asetuksen johdanto-osan 50 kappaleen mukaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan määrittää ja täsmentää tehtävät ja tarkoitukset, joiden myöhempää käsittelyä olisi pidettävä yhteensopivana ja laillisena. Jotta voidaan varmistaa, onko myöhemmän käsittelyn tarkoitus yhteensopiva sen tarkoituksen kanssa, jota varten henkilötiedot alun perin kerättiin, rekisterinpitäjän olisi kaikki alkuperäisen käsittelyn laillisuutta koskevat vaatimukset ensin täytettyään otettava huomioon muun muassa kyseisten tarkoitusten ja suunnitellun myöhemmän käsittelyn tarkoitusten väliset yhteydet, tilanne, jossa henkilötiedot on kerätty, erityisesti myöhempään käsittelyyn liittyvät rekisteröidyn kohtuulliset odotukset, jotka perustuvat hänen ja rekisterinpitäjän väliseen suhteeseen, henkilötietojen luonne, suunnitellun myöhemmän käsittelyn seuraukset rekisteröidyille sekä asianomaisten suojatoimien olemassaolo sekä alkuperäisessä että suunnitellussa käsittelyssä.

Tietosuoja-asetuksen 5 artiklan mukaisesta käyttötarkoitussidonnaisuudesta voidaan poiketa tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan mukaisilla perusteilla. Kyseisen artiklan kohdan mukaan: ”Rekisterinpitäjään tai henkilötietojen käsittelijään sovellettavassa unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa 12–22 artiklassa ja 34 artiklassa sekä 5 artiklassa, siltä osin kuin sen säännökset vastaavat 12–22 artiklassa säädettyjä oikeuksia ja velvollisuuksia, säädettyjen velvollisuuksien ja oikeuksien soveltamisalaa, jos kyseisessä rajoituksessa noudatetaan keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia ja se on demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide, jotta voidaan taata […] g) säänneltyä ammattitoimintaa koskevan ammattietiikan rikkomisen torjunta, tutkinta, selvittäminen ja syytteeseenpano; h) valvonta-, tarkastus- tai sääntelytehtävä, joka satunnaisestikin liittyy julkisen vallan käyttöön a–e ja g alakohdassa tarkoitetuissa tapauksissa; i) rekisteröidyn suojelu tai muille kuuluvat oikeudet ja vapaudet; […].”

Sisäministeriö toteaa, että esitettyä sääntelyä voidaan pitää välttämättömänä ja oikeasuhteisena tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan g, h ja i alakohtien perusteella. Ehdotetun 45 §:n mukaan Tukesin rekisterin tietoja on mahdollista julkaista julkisen tietoverkon eli Tukesin verkkosivujen välityksellä. Ehdotettu 45 §:n 1 momentti sisältää yksityiskohtaisen luettelon julkisen tietoverkon kautta julkaistavista Tukesin rekisteriin tallennetuista tiedoista. Ehdotettu 45 § takaisi tietosuoja-asetuksen 23 artiklan 1 kohdan g, h ja i alakohtien mukaisesti säänneltyä ammattitoimintaa koskevan ammattietiikan rikkomisen torjuntaa, valvonta- ja tarkastustoimintaa sekä asennusliikkeen, tarkastuslaitoksen ja käsisammutinliikkeen palveluja tarvitsevan oikeudet, kun julkisen tietopalvelun avulla asennusliikkeen, tarkastuslaitoksen ja käsisammutinliikkeen palveluja tarvitseva pystyisi varmistamaan, onko liikkeellä tai tarkastuslaitoksella säädösten mukainen pätevyys. Muussa tapauksessa tiedot tulisi aina erikseen pyytää Tukesilta, mikä voi hankaloittaa esimerkiksi kansalaisen oikeuksien varmistamista.

Sääntelyä voidaan pitää siten edellä mainittu huomioiden välttämättömänä ja oikeasuhteisena ottaen huomioon, että tietosuoja-asetuksen 12–22 artiklan mukaiset rekisteröidyn oikeudet ovat käytettävissä ja rekisterinpitäjä vastaa näihin liittyvistä velvoitteistaan. Esityksessä tietojen rekisterinpitäjä on määritelty selkeästi 44 ja 45 §:ssä, jolloin rekisteröidylle on myös selkeää, miten hän voi käyttää oikeuksiaan.